



**ŽMONIŲ SU NEGALIA TEISIŲ STEBĖSENOS KOMISIJOS
PRIE LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIAUS TARNYBOS
POSĖDŽIO
PROTOKOLAS**

2022 m. gegužės 18 d. Nr. NKP-7

Vilnius

Posėdžio pradžia: 2022 m. gegužės 16 d. 10 val. (I dalis); 13 val. (II dalis);

Posėdžio pabaiga: 2022 m. gegužės 16 d. 11:30 val. (I dalis); 14.10 (II dalis);

Posėdį vedė Kristina Dūdonytė, Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisijos (toliau – Komisija) pirmininkė.

Posėdžio sekretorė Lina Cicėnaitė (Komisijos narė).

I dalyje dalyvavo: Ignas Gaižiūnas (Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, toliau – ŠMSM), Asta Lauciuvienė (Nacionalinė švietimo agentūra; toliau – NŠA), Auksė Vyšniauskienė (NŠA), Lingailė Bagužienė (ŠMSM), Erika Leiputė-Standžienė (Lietuvos švietimo darbuotojų profesinė sąjunga), Irma Čižienė (NŠA Švietimo pagalbos departamentas), Rūta Krasauskienė (NŠA), Gražina Šeibokienė (ŠMSM), Andrius Zalitis (ŠMSM), Dalia Mikalauskaitė (Komisija), Kristina Dūdonytė (Komisija), Lina Cicėnaitė (Komisija), Vytis Muliolis (Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba).

II dalyje dalyvavo: Dalia Mikalauskaitė, Kristina Dūdonytė, Lina Cicėnaitė, Vytis Muliolis.

DARBOTVARKĖ:

I dalis:

1. Asmenų su negalia teisių užtikrinimo pagal Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijos nuostatas aktualių klausimų aptarimas: asmenims su negalia būtinos pagalbos suteikimas įtraukaus ugdymo ir mokymosi visą gyvenimą srityse.
2. Kiti klausimai.

SVARSTYTA: Kaip tobulinti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių mokinių švietimo politiką. Aptarti įtraukiojo ugdymo probleminiai aspektai: nuostatos (vis dar juntamas kai kurių vaikų tėvų neigiamas požiūris ir priešiškas), finansavimas (švietimo pagalba – savivaldybių savarankiškoji funkcija). Svarstyta, kaip efektyviau personalizuoti kiekvieno neįgalaus mokinio ugdymą, kad atitiktų individualius specialiuosius poreikius. Akcentuota šios srities specialistų svarba, jų trūkumas bei per didelis mokinių skaičius klasėse. Komisijos nariai pažymėjo: tam, kad užtikrinti kokybišką įtraukujį ugdymą, svarbu mažinti mokinių skaičių klasėse. Pabrėžta, kad profesinio ugdymo įstaigos neturi teisės atsisakyti mokyti profesijos sunkią negalią turinčio asmens. Pažymėta, kad iš visų Lietuvos profesinio mokymo įstaigų daugiau nei pusėje sudarytos sąlygos mokytis asmenims, kurie turi specialiųjų ugdymosi poreikių. Kalbant apie mokymąsi visą gyvenimą, pažymėta, kad, kaip ir visiems, neįgaliesiems siekiant mokytis negali būti amžiaus apribojimo. Aptarta mokymo įstaigų aplinkos pritaikymo neįgaliųjų poreikiams situacija bei informacijos prieinamumas (lengvai suprantama kalba, simbolių kalba). Komisijos nariai pastebėjo, kad siekiant aplinkos prieinamumo, dažniausiai kalbama tik apie infrastruktūrą, tačiau yra asmenų su negalia,

pvz. autistiškų ar (ir) su žemesniais intelektualiais gebėjimais, kuriems būtina pritaikyti simbolių kalbą bei užtikrinti kitas specialiąsias priemones. Pažymėta, kad planuojama gerinti specialiojo ugdymo įstaigų sąlygas. Švietimo srities atstovai akcentavo, kad „pereinant“ prie visuotinio įtraukaus ugdymo, nebus uždaromos visos specialiosios mokyklos: mažesnės bus jungiamos prie bendrojo ugdymo įstaigų. Įstaigos, kuriose ugdomi asmenys, kuriems reikalinga nuolatinė medicinos specialistų priežiūra, funkcionuos ir ateityje (toks ir yra šeimų lūkestis). Komisijos narių nuomone, „perkėlus“ pagalbos specialistus iš segreguotų įstaigų į bendrojo ugdymo įstaigas, asmenų su negalia ir jų šeimoms narių lūkesčiai nebūtų pažeisti, o valstybė pradėtų įgyvendinti Konvencijos nuostatas. Papildomai Komisijos pirmininkė pažymėjo, kad kol kas ŠMSM nepateikė atsakymo dėl 2021 m. gruodžio 3 d. Komisijos parengtų rekomendacijų (pagal stebėsenos funkcijas).

NUTARTA: Įtraukaus ugdymo ir mokymosi visą gyvenimą sritys vis dar tobulintinos, tikslinga bendradarbiauti bei keistis informacija. Tikslinga organizuoti prevencines priemones siekiant keisti nepalankią nuomonę, kad būtų sklandžiau įgyvendinamas įtraukus ugdymas.

II dalis:

1. Neįgaliųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pateikto išaiškinimo apie socialinių dirbtuvių veiklą aptarimas.
2. Neįgalių asmenų ugdymosi probleminės sritys.
3. Kiti klausimai.

SVARSTYTA: Kaip veikia socialinės dirbtuvės, kokios paslaugos teikiamos ir kiek jos naudingos žmonėms su negalia.

NUTARTA: Socialinės dirbtuvės yra paslauga, ne darbo santykiai, kuri ugdo ir lavina žmones su negalia. Socialinių dirbtuvių vienas iš pagrindinių tikslų – didinti asmenų atviroje darbo rinkoje įsidarbinimo galimybes (pagal gautus duomenis, šis tikslas dar nėra iki galo įgyvendinamas).

SVARSTYTA: Artimiausi Komisijos planai ir uždaviniai. Svarstyta, ar įgyvendinami Komisijos lūkesčiai teikiant švietimo paslaugas neįgaliems asmenims; kaip efektyviau ir konstruktyviau bendrauti bei bendradarbiauti su švietimo srities atstovais. Aptartos problemos dėl asmeninio asistento kompetencijų ir jo pagalbos prieinamumo bei finansavimo modelio. Aptarti finansavimo aspektai švietimo srityje (užtikrinant įtraukų ugdymą). Pažymėta, kad ypač svarbu užtikrinti visų pagalbos specialistų poreikį švietimo srityje, neišskiriant asmenų su sunkia negalia.

NUTARTA: Tikslinga parengti apibendrintą informaciją apie asmenų su negalia padėtį švietimo srityje bei informaciją pateikti Lietuvos Respublikos Vyriausybei (akcentuojant mokymosi visą gyvenimą, įtraukaus ugdymo bei biudžeto formavimo tobulintinus aspektus).

Posėdžio pirmininkė

Kristina Dūdonytė

Posėdžio sekretorė

Lina Cicėnaitė